

vesu, ako bi se djal na golo deblo; zato je treba najpred okoli debela s špago ali dratom ovezati večkrat vkup zloženega in nekoliko zmočenega papirja, da se okoli debela lepo vleže, in na papirnato podlago se še le namaže katran. Če je katran tekoč, naj se mu pridene tretji del smôle, da se bolje drži. Treba je katran za dlan široko okoli debela namazati, in če ga je prva lega spodej ovezanega papirja v se posrkala, se še enkrat namaže, tako tudi v jeseni, kadar babica jajčica leže, to je, o sv. Lukežu vsaka dva dni do novega leta iznova namazati, ako se vidi, da ni oveza drevesna namazana. Od meseca sušca naprej, se morajo zopet mazati. Kolomaz (šmir) bi bil tudi dober, ako se preveč po drevesu ne odteka, kar mu škoduje. Dobro je tudi, ako se pod katranovo ovezo deblo pobeli z apnom ali namaže z ilovico.

Druzega se ne dá storiti.

Gospodarske skušnje.

* Najbolje sredstvo zoper uši na listji. — Kdor hoče hipoma te uši pregnati, naj poškopí tiste vejice ali mladice, po katerih sedé uši, z apnéno vodo ali beležem (Kalkmilch). Celó prigor ali pripeka (Sonnenbrand) in solnčne maroge na jabelkih se odpravijo, ako se s to vodó pomočijo.

Pisma do naših ljudi po Kranjskem o novih srenjskih zadevah.

3. Pismo.

Svetovali smo vam, dragi rojaki, da napravite nove občine (srenje) kolikor mogoče velike, pa smo vam tudi dokazali, zakaj je treba velicij občin. Rekli smo, da soseski, ki ima kaj svoje lastnine, ostane to vse, če tudi je z drugimi združena v veliko občino.

Nadjamo se tedaj, da glas po velicij občinah ne ostane glas vpijočega v puščavi, ampak da možje, ki imajo glavo in srce na pravem mestu, zraven pa veljavo med svojimi sosedi, bojo delali na vso moč, da se ustanovijo velike občine, in da jim v tej prizadevi bojo na pomoč posebno duhovni gospodje, učitelji in vsi drugi rodoljubi.

Prav radi bi Vam v „Novicah“ načrtali tak zemljovid občin po tem svojem priporočilu; al težavno je tako delo brez natančnega znanja vseh krajev in njih razmer, da bi kaj napačno ne svetovali. Dobro došla pa nam je sestava občin, ki se je vpeljala leta 1817. in je veljala do 1848. leta, — ki je tedaj v dobrem spominu še mnogim našim ljudem, ker je živela okoli 30 let in se dobro potrdila. Večina teh glavnih občin je imela med 2000 do 3000 duš, nektera še več. Kar je že bilo in je dobro bilo, utegne zopet biti, se vé da s premembami, kjer je treba. Náte tedaj kranjski svét, kakor je bil pred 20 leti!

Po politični razdelitvi od 1817. leta je kranjska dežela imela le 125 glavnih občin: in sicer na Gorenjskem (v ljubljanskem okrožji ali kresii) 48, na Dolenskem (v novomeškem) 57, in na Notranjskem (v postojnskem) 20. Podobčin ali sosesk pa je bilo v ljubljanskem okrožji 347, v novomeškem 379, in v postojnskem 160 — v vsem skupaj 886. *)

Glavne občine v ljubljanskem okrožji so bile te-le:

1. Ljubljana (mesto in predmestja); imela je takrat le 9885 duš.

2. Ljubljanska okolica s 1484 dušami. Podobčine so si bile: spodnja Šiška, Orle, Vič, Udmat.

3. Črnuče s 2583 dušami. Podobčine: Stožice, Ježica, Gameljni, Črnuče, Nadgorica, Podgorica, Dragomelj.

4. Zalog s 2161 dušami. Podobčine: Šmartno, Zadobrova, Sv. Agata, Kašelj, Slape, Muste.

5. Dobrunje s 2228 dušami. Podobčine: Štepanova vas, Vizavik, Dobrunje, Lipoglav, Javor, Podmolnik.

6. Bokalce s 2906 dušami. Podobčine: Log, Brezovica, Šujca, Dobrova, Podsmereka.

7. Brest s 2399 dušami. Podobčine: Studenec, Loka, Tomišelj, Dolenje Jezero, Iška Vas, Vrbljene.

8. Želimlje s 1263 dušami. Podobčine: Golo, Želimlje, Zapotok, Pijava gorica.

9. Križ s 2923 dušami. Podobčine: Križ, Moste, Suhadole, Podgorje, Šmarca, Homec, Jarše, Domžale, Stop.

10. Menguš s 2686 dušami. Podobčine: Menguš, Loka, Trzina, Vramšica, Depalja Vas, Studa, Dragomelj.

11. Kaplja Vas s 2687 dušami. Podobčine: Kaplja vas, Našovče, Mlaka, Klanec, Pešata, Zalog, Lahovče, Dobrava, Tunjice.

12. Kamnik s 3377 dušami. Podobčine: Kamnik, Kožiše ali Ravne, Stranje, Županjenjive, Bistričica, Mekinje, Nevlje, Palovče, Volčji potok.

13. Šmartno s 2055 dušami. Podobčine: Godič, Tučna, Gojzd, Črna, Loke, Šmartno, Hrušovka.

14. Motnik s 2036 dušami. Podobčine: Znojile, Gornji Tuhinj, Hribe, Špitalič, Motnik, Pod brusko.

15. Krumperk s 2497 dušami. Podobčine: Dob, Podreče, Studenec, Krtina, Sv. Trojica, RoVo, Radomlje, Brezovica.

16. Dol s 2541 dušami. Podobčine: Peteline, Snožet, Kleče, Dol, Podgora, Dovško, Vine, Beričevo, Sv. Križ, Ihan, Sv. Miklavž, Selo.

17. Moravče s 3129 dušami. Podobčine: Moravče, Drtija, Gorenje Koseze, Sv. Valentin, Sv. Mohor, Sv. Andrej, Vrhpolje, Velika Vas.

18. Lukovica s 2826 dušami. Podobčine: Prevoje, Lukovica, Raholče, Zlatopolje, Koreno, Krašnja, Žirovše, Spodnje Koseze.

19. Št. Ožbalt s 2454 dušami. Podobčine: Blagovica, Česnjice, Št. Ožbalt, Trojane, Hrastnik, Brezje, Cemšenik.

20. Ponoviče s 2480 dušami. Podobčine: Hotič, Št. Lampert, Konj.

21. Kandrše s 2295 dušami. Podobčine: Peče, Zabava, Kandrše, Kolovrat, Šeminik, Roviše.

22. Zagorje s 2126 dušami. Podobčine: Zagorje, Loke, Potoška Vas, Kotredež, Ržiše.

23. Loka s 3129 dušami. Podobčine: Loka, Puštal, Sv. Barbara, Sv. Ožbalt, Sminec, Zapotnica.

24. Stara Loka s 3371 dušami. Podobčine: Stara Loka, Peven, Križna, Gora, Žabnica, Dorfärje, Stari Dvor, Suha, Godešiče, Reteče.

25. Poljane s 2559 dušami. Podobčine: Visoko, Kovski Vrh, Dobje, Podobenno, Dolenčiče, Podvrhom, Zgornja Rován.

26. Trata s 2375 dušami. Podobčine: Dolenja Dobrava, Gorenja Vas, Dolenje Brdo, Lučna, Hotavlje.

27. Stara Oslica s 2332 dušami. Podobčine: Stara Oslica, Trebija, Leskovica, Laniže, Pod jelovim Brdom, Koprivnik.

28. Sorica s 1310 dušami. Podobčine: Sorica, Danje, Davča, Zalilog.

29. Železnike s 2767 dušami. Podobčine: Železnike, Št. Miklavž, Studeno, Sv. Križ, Dražgoše.

30. Selce s 2804 dušami. Podobčine: Selce, Dolenja Vas, Bukovica, Sv. Klemen, Nemilje, Kališe, Sv. Lenart, Zgornja Luža.

*) V te podobčine ali soseske je spadalo po več vasi, ki jih pa tu na drobno naštevati ne bomo. Vred.

31. Št. Vid s 2556 dušami. Podobčine: Stanešče, Vižmarje, Št. Vid, Dravlje, Gornja Šiška, Glince.

32. Medvode s 2514 dušami. Podobčine: Draga, Sora, Zgornja Senica, Svile, Medvode, Preska, Golobrd, Žlebe, Topolj, Studenčice.

33. Smelednik s 2295 dušami. Podobčine: Smelednik, Hraše, Trboje, Moše, Zgornje Pirniče, Spodnje Pirniče, Tacen, Šmartno.

34. Vodice s 2211 dušami. Podobčine: Vodice, Bukovica, Šinkovturn, Vesca, Repnje, Zapoge, Polje.

35. Kranj s 7351 dušami. Podobčine: Kranj, Drulovke, Breg, Jama, Praše, Mavčice, Podreče, Stražiše, Bitno, Št. Jošt, Spodnja Besnica, Gornja Besnica, Čerčiče, Huje, Klanec, Primskovo, Britof, Predoslje, Korkrica, Rupa.

36. Naklo s 2374 dušami. Podobčine: Naklo, Pivka, Strževo, Okroglo, Strahin, Podbrezje, Žeje, Gorice, Srednja Vas, Tenetiše.

37. Cirklje s 2774 dušami. Podobčine: Cirklje, Grad, Gornji Brnik, Spodnji Brnik, Šmartno, Št. Urša gora, Štefana gora, Češnjek.

38. Šenčuri s 2805 dušami. Podobčine: Velesovo, Olševk, Luže, Šenčur, Voglje, Hrastje.

39. Predvor s 2632 dušami. Podobčine: Babni vrt, Breg, Kokra, Suha, Tupaliče.

40. Tržič s 2884 dušami. Podobčine: Tržič, Sv. Ana, Sv. Katarina, Bistrica, Kovor.

41. Loka s 1596 dušami. Podobčine: Žvirče, Duplje, Žiganja Vas, Snično, Križ.

42. Radoljica s 3078 dušami. Podobčine: Hraše, Žerovnica, Zabreznica, Doslovče, Lancovo, Radoljica, Predtrg, Nova Vas.

43. Begnje s 3208 dušami. Podobčine: Zapuže, Begnje, Otok, Mošnje, Brezje, Ljubno, Leše, Srednja Vas.

44. Kropa s 2879 dušami. Podobčine: Kropa, Kamna Gorica, Češnica, Dobrava, Zaloše.

45. Bled s 4393 dušami. Podobčine: Dobrava, Sasp, Podhom, Spodnje Gorje, Višelnica, Gornje Gorje, Polšica, Rečice, Bled, Želeče, Ribno, Selo pri Mlinu, Bohinska Bela.

46. Bistrica s 3813 dušami. Podobčine: Nomen, Bistrica, Nemški Rovt, Savica, Stodvor, Srednja Vas, Česnica, Gorjuše.

47. Jesenice s 3109 dušami. Podobčine: Potoke, Koroška Bela, Javornik, Jesenice, Planina, Hrušica, Dovje.

48. Kranjska gora s 2660 dušami. Podobčine: Rute, Kranjska gora, Koren, Radeče, Bela peč, Ahlete. Na Notranjskem ali v postojnskem okrožji:

49. Vrhnika s 3734 dušami. Podobčine: Stara Vrhnika, Brezovica, Velika Ligojna, Hrib, Vrhnika, Podlipa, Zaplana, Bevke.

50. Polhovgradec s 4965 dušami. Podobčine: Babna gora, Polhovgradec, Setnik, Horjul, Zaklanec, Verzenec, Črni vrh, Selo, Sv. Jošt, Butajnova.

51. Borovnica s 3356 dušami. Podobčine: Borovnica, Preser, Rakitna, Zabočevo, Kamnik, Verd.

52. Logatec s 4463 dušami. Podobčine: Rovte, Godovič, Hotedržica, Medvedjebardo, gornji Logatec, Žiberše, Dolnji Logatec.

53. Idrija s 6844 dušami. Podobčine: Idrija, Jelični vrh, Krnice idrijske, Srednja Kanomlja, Gornja Kanomlja, Čakovnik, Spodnja Idrija, Spodnja Kanomlja, Vojsko.

54. Žire s 3182 dušami. Podobčine: Dobračava, Dole, Ledine, Ledinica, Nova vas, Breznik, Žire, Žerovski vrh, Vrh.

55. Planina s 3294 dušami. Podobčine: Planina, Laze, Studeno, Unec.

56. Cerknica s 4282 dušami. Podobčine: Cerknica, Dolenja vas, Grahovo, Žerovnica, Obločice, Ottonica, Begunje, Bezuljak.

57. Lož s 4772 dušami. Podobčine: Stari trg, Babno polje, Hudi vrh, Dane, Nemška vas, Knežna njiva, Igavas, Kozarše, Lož, Lipsenj, Metule, Nova vas, Jezero, Podcirkev, Pudob, Studeno, Vrh, Vrhnika.

58. Bloke s 2748 dušami. Podobčine: Veliki vrh, Velike Obloke, Osredek, Ravne, Otave, Ravnik, Zales, Štrukljeva vas.

59. Postojna s 5761 dušami. Podobčine: Postojna, Ternje, Hrašče, Peteline, Rakitnik, Selce, Slavina.

60. Košana s 3270 dušami. Podobčine: Stara Sušica, Kal, Košana, Nadanje selo, Suhorje, Volče.

61. Senožeče s 2697 dušami. Podobčine: Brezec, Britof, Famlje, Gaberče, Laže, Dolenja vas, Gornje Vreme, Potoče, Senožeče, Senodole.

62. Razdrto s 3596 dušami. Podobčine: Studenec, Ubeljsko, Brdo, Hrenovica, Hruševje, Landol, Šmihel, Orehek, Razdrto, Rakulek, Slavinje, Bukovje.

63. Prem s 5717 dušami. Podobčine: Drskovce, Knežak, Bukovica, Harije, Kilovče, Postenje, Zagorje, Zareče, Šembije, Beč, Čelje.

64. Trnovo s 2613 dušami. Podobčine: Trnovo, Bistrica, Trpčane, Semen, Vrbovo.

65. Vipava s 3509 dušami. Podobčine: Erzelj, Goče, Gradiše, Lože, Vrhpolje, Senobor, Slap, Vipava.

66. Šentvid s 2616 dušami. Podobčine: Lozice, Podraga, Šentvid, Vrabče.

67. Šturja s 2424 dušami. Podobčine: Budanje, Kovek, Planina, Šturja, Ustja.

68. Črni vrh s 2673 dušami. Podobčine: Podkraj, Črni vrh, Podvelb. (Kon. prih.)

Šolske stvari.

Okrožnica

knezoškofovega konzistorija ljubljanskega.

(Konec.)

Ali je ljudska šola pravo mesto, da bi se v njej učili tuji jeziki?

Kaj pravijo na to veljavni pedagogi, kaj skušnja, kaj ravnanje družih narodov?

Baron Helfert, bivši tajnik avstrijskega ministerstva za nauk in bogočastje, ki je imel šolske reči našega cesarstva mnogo let v svojih rokah, je izdal 1861. leta knjižico: „O ravnopravnosti jezikov v šoli in o nje ustavnem obravnavanju. Beseda v porazumljenje.“ V tej knjižici on razločuje: 1. začetne šole, to je, tiste, ki dajo potrebno izobrazo vsemu ljudstvu sploh, brez obzira na potrebe raznih stanov; 2. olikovalne, to je, glavne in meščanske, ktere mladino dušno in nravno olikujejo za nje rokodelski in obrtnijski poklic; 3. pripravljalne, za mladino, ki je namenjena za višje šole. — V začetnih šolah pravi, je le materni jezik na svojem mestu, in ta edini, ter dokazuje po psihologičnih in pedagogičnih pravilih, da je vsako prizadevanje, naj se podučuje tukaj še drugi tuji jezik, pedagogična nespamet (absurdum). — Tudi olikovalne šole, pravi dalje, naj svoj namen le z maternim jezikom dosežajo. A v pripravljalnica je v deželah raznotere narodnosti mladino tudi v drugem jeziku treba toliko izučiti, da na realki in gimnazii nauk lahko začne in nadaljuje. — Tako je govoril pred petimi leti avstrijski podminister, izvedenec in Nemec, kteremu se menda ne bo očitalo, da je naroden prenapetnež ali „zvijačen modrovalec“ (sophist).

Dr. Lang, tudi Nemec, v knjižnici: „Psihologične študije“, ki je lani prišla na dan, obžaluje, da se pri